

Prijímatelia asignačnej dane v čase koronakrízy

Alena Kordošová¹

Abstrakt

Primárnou podmienkou fungovania neziskových účtovných jednotiek je zabezpečenie si dostatočných zdrojov financovania. Jedným z dôležitých zdrojov financovania pre neziskové účtovné jednotky je aj asignačná daň, ktorá predstavuje prijatý podiel zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb. Príspevok je zameraný na skúmanie prijímateľov asignačnej dane vo všeobecnosti a osobitne v čase koronakrízy v podmienkach vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek. Cieľom príspevku je poukázať na význam a osobitosti prijímateľov asignačnej dane ako špecifických účtovných jednotiek so zreteľom vplyvu koronakrízy na finančné zdravie týchto neziskových účtovných jednotiek.

Kľúčové slová

asignačná daň, prijímatelia, združenia, neziskové organizácie, nadácie, neinvestičné fondy

Abstract

The primary condition of non-profit accounting entities is to secure sufficient sources of funding. One of the important sources of financing is also the allocation tax, which represents the received share of the personal income tax paid, for non-profit accounting entities. The paper focuses on examining the recipients of the allocation tax in general and particularly at the time of the corona crisis in the conditions of selected types of non-profit accounting entities. The aim of the paper is to point out the importance and peculiarities of the allocation tax recipients as specific accounting entities concerning to the impact of the corona crisis on the financial health of these non-profit accounting entities.

Key words

Allocation tax, Recipients, Associations, Non-profit organisations, Foundations, Non-investment funds

JEL classification

JEL L31, JEL M41

1 Úvod

V zdravej demokratickej spoločnosti majú nezastupiteľné miesto aj neziskové účtovné jednotky. Zabezpečenie si dostatočných zdrojov financovania je primárnou podmienkou ich fungovania. Jedným z dôležitých zdrojov financovania je aj prijatá asignačná daň, ktorá predstavuje prijatý podiel zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb.

Prijímateľmi asignačnej dane môžu byť nadácie, neinvestičné fondy, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, občianske združenia, organizácie s medzinárodným prvkom, Slovenský Červený kríž, subjekty výskumu a vývoja, účelové zariadenia cirkví a náboženských spoločností. Predmetom činnosti týchto neziskových účtovných jednotiek musí byť ochrana a podpora zdravia, prevencia, liečba, resocializácia drogovo závislých v oblasti zdravotníctva a sociálnych služieb, podpora a rozvoj športu, poskytovanie sociálnej pomoci, zachovanie kultúrnych hodnôt, podpora vzdelávania, ochrana

¹ Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva, Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, alena.kordosova@euba.sk.

ľudských práv, ochrana a tvorba životného prostredia, veda a výskum, organizovanie a sprostredkovanie dobrovoľníckej činnosti. (zákon o dani z príjmov, 2003)

Objektom nášho skúmania sú neziskové účtovné jednotky ako prijímatelia asignačnej dane. Príspevok je zameraný na skúmanie prijímateľov asignačnej dane vo všeobecnosti a osobitne v čase koronakrízy v podmienkach vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek. Cieľom skúmania prijímateľov asignačnej dane ako neziskových účtovných jednotiek je poukávanie na význam a osobitosti prijímateľov asignačnej dane ako špecifických účtovných jednotiek so zreteľom vplyvu koronakrízy na finančné zdravie týchto neziskových účtovných jednotiek.

Na účely splnenia stanoveného cieľa príspevku najskôr uvádzame východiská skúmania neziskových účtovných jednotiek ako prijímateľov asignačnej dane, kde sa zameriavame najprv na podmienky registrácie prijímateľov asignačnej dane v podmienkach Slovenskej republiky. V rámci ďalšieho skúmania uvádzame aktuálne informácie o vývoji počtu prijímateľov asignačnej dane za ostatných dvadsať rokov a vývoji výšky prijatých finančných prostriedkov z asignačnej dane za ostatných dvadsať rokov so zhodnotením vplyvu koronakrízy na finančné zdravie vymedzených neziskových účtovných jednotiek. Následne analyzujeme počet prijímateľov asignačnej dane podľa vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek v analyzovaných rokoch 2009 – 2020 a uvádzame prehľad percentuálneho podielu prijímateľov asignačnej dane podľa druhu neziskovej účtovnej jednotky za rok 2020. Za jednotlivé druhy neziskových účtovných jednotiek ďalej analyzujeme a porovnávame výšku prijatých finančných prostriedkov z asignačnej dane za roky 2020 a 2019 v TOP 10 združeníach, v TOP 10 neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby, v TOP 10 nadáciách a v TOP 10 neinvestičných fondoch so zhodnotením vplyvu koronakrízy na finančné zdravie vymedzených neziskových účtovných jednotiek. V samostatnej časti príspevku poukazujeme na osobitosti účtovného zobrazenia prijatej asignačnej dane.

Základom pre spracovanie príspevku boli rôznorodé literárne zdroje. Zaradujeme medzi ne článok publikovaný vo vedeckom časopise Blahušiaková & Ondrušová (2020) a príspevky publikované v zborníkoch z vedeckých konferencií Blahušiaková (2020), Hladika & Mokošová & Molín (2017) a Máziková & Antalová (2020). Základnú právnu úpravu asignačnej dane zabezpečuje v súčasnosti zákon o dani z príjmov (2003) a základnú právnu úpravu účtovného zobrazenia asignačnej dane zákon o účtovníctve (2002), opatrenie MF SR (2007), opatrenie MF SR (2010) a opatrenie MF SR (2013).

2 Neziskové účtovné jednotky ako prijímatelia asignačnej dane

Neziskové účtovné jednotky na prijatie asignačnej dane musia splniť tieto podmienky:

- sú uvedené k 31. decembru predchádzajúceho kalendárneho roka v centrálnom registri prijímateľov vedenom Notárskou komorou SR podľa osobitného predpisu,
- sú zákonom vymedzené ako prijímatelia (druh účtovnej jednotky a predmet činnosti),
- vznikli najneskôr v priebehu kalendárneho roka, ktorý predchádza roku, v ktorom sa preukazuje splnenie podmienok,
- nemajú nedoplatok na dani do 15 dní po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania,
- nemajú evidované nedoplatky na poisťovníu na sociálne poistenie a zdravotnú poisťovňu neeviduje voči nim pohľadávky po splatnosti podľa osobitných predpisov,
- preukázu, že majú zriadený účet v banke alebo v pobočke zahraničnej banky, potvrdením nie starším ako 30 dní a oznámia číslo tohto účtu,
- notár osvedčil neziskovým účtovným jednotkám a bez zbytočného odkladu oznámil Notárskej komore SR identifikačné údaje prijímateľov, názov banky alebo pobočky zahraničnej banky, v ktorej majú zriadený účet a číslo tohto účtu,

- sú zapísané do registra mimovládnych neziskových organizácií. (zákon o dani z príjmov, 2003)

V Tabuľke 1 uvádzame počet prijímateľov asignačnej dane a výšku prijatej sumy v analyzovaných rokoch 2002 – 2020. V roku 2021 bol počet zaregistrovaných prijímateľov asignačnej dane 15 683. Suma prijatej asignačnej dane za rok 2021 ešte nie je zverejnená.

Tab. 1: Počet prijímateľov asignačnej dane a výška prijatej sumy

Rok prijatia asignačnej dane	Počet prijímateľov	Prijatá suma v miliónoch eur
2002	3 925	3,4
2003	3 369	3,2
2004	3 826	27,9
2005	5 688	30,9
2006	7 062	37,3
2007	7 620	42,1
2008	7 720	49,2
2009	9 098	55,2
2010	9 557	44,1
2011	10 017	42,0
2012	10 565	44,7
2013	11 197	46,7
2014	11 908	52,2
2015	12 576	56,9
2016	13 293	61,6
2017	13 980	63,4
2018	14 915	68,3
2019	15 483	73,0
2020	15 832	53,4

Zdroj: vlastné spracovanie podľa Molokáč & Hagara (2015), Štatistiky 2 % z dane (2021) a Výsledky za predchádzajúce roky (2021).

Ak skúmame počet prijímateľov asignačnej dane za ostatných dvadsať rokov, môžeme v zásade konštatovať neustály nárast počtu neziskových účtovných jednotiek, ktoré sú registrované ako prijímatelia asignačnej dane. Výnimkou boli len roky 2003 a 2004, kde nastal pokles v porovnaní s rokom 2002. Ďalšie zníženie počtu prijímateľov asignačnej dane pozorujeme v roku 2021, čo pripisujeme práve vplyvu koronakrízy. Došlo k poklesu o 149 neziskových účtovných jednotiek v porovnaní s rokom 2020 a rovnako vplyv koronakrízy je vidieť aj na nižšom náraste počtu prijímateľov asignačnej dane medzi rokmi 2019 a 2020, ktorý predstavuje zvýšenie len o 349 neziskových účtovných jednotiek. V súčasnosti v roku 2021 v porovnaní s rokom 2002 došlo k zvýšeniu počtu neziskových účtovných jednotiek ako prijímateľov asignačnej dane o 11 758 neziskových účtovných jednotiek.

Výška prijatej sumy neziskovými účtovnými jednotkami za ostatných dvadsať rokov, zaznamenáva kolísavý trend. Najvyššia poukázaná suma príslušnými daňovými úradmi na účty neziskových účtovných jednotiek bola v roku 2019, a to 73 071 422,53 € a najnižšia poukázaná suma bola v roku 2003 cca 3,2 milióna €. Na uvedený stav má vplyv nielen postupné zvyšovanie počtu neziskových účtovných jednotiek registrovaných ako prijímateľov asignačnej dane a zmena v percente, ktoré mohli fyzické osoby a právnické osoby poukazovať neziskovým účtovným jednotkám, ale v ostatných analyzovaných rokoch aj vplyv koronakrízy.

Od roku 2002 mohli asigovať fyzické osoby vo výške 1 % zo zaplatenej dane z príjmov. Od roku 2004 sa tento podiel dane zvýšil na 2 % a zároveň sa umožnila asignácia právnickým osobám. V tomto období mohli fyzické osoby a právnické osoby, ktoré sú daňovníkmi poukázať 2 % zo zaplatenej dane z príjmov. Od roku 2011 sa asignácia v dovtedajšej výške 2 % zo zaplatenej dane z príjmov podmienila poskytnutým darom. Táto zmena bola zavedená so zámerom zvýšiť spoluúčasťou zainteresovanosť poskytovateľov asignácie. Bez daru mohla odvtedy právnická osoba asigovať 1,5 % zo zaplatenej dane z príjmov. (Inštitút finančnej politiky, 2015) Uvedená zmena podmienok poskytovateľov asignácie mala výrazný vplyv v roku 2004 na výšku poukázanej sumy, ktorá dosiahla výšku 27,9 milióna €, čo predstavovalo nárast takmer o 25 miliónov € v porovnaní s predchádzajúcim rokom. V roku 2011 pokračoval negatívny trend poklesu sumy poukázanej podielu zaplatenej dane rovnako ako v roku 2010, tentokrát však spôsobený znížením percenta asigovanej dane v prípade neposkytnutia daru.

Od roku 2013 dochádza k možnosti poukázať vyššie percento podielu zaplatenej dane pre fyzické osoby. Fyzickým osobám sa od roku 2013 umožnilo asigovať 3 % zo svojej dane a podmienkou bolo preukázanie dobrovoľníckej činnosti v rozsahu najmenej 40 hodín ročne. Rovnako aj v súčasnosti sú fyzické osoby ako daňovníci oprávnení poukázať vymedzeným neziskovým účtovným jednotkám 2 % zo zaplatenej dane alebo 3 % v prípade, ak v príslušnom zdaňovacom období vykonávali dobrovoľnícku činnosť podľa zákona č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov počas najmenej 40 hodín v zdaňovacom období a predložia o tom písomné potvrdenie.

Daňovník, ktorý je právnickou osobou, je oprávnený poukázať podiel zaplatenej dane do výšky 2 % za podmienky, že v zdaňovacom období, ktorého sa vyhlásenie týka alebo najneskôr v lehote na podanie tohto daňového priznania daroval finančné prostriedky najmenej vo výške 0,5 % zaplatenej dane ním určeným daňovníkom nezaloženým alebo nezriadeným na podnikanie na účely vymedzené v § 50 ods. 5 zákona o dani z príjmov. Ak daňovník neposkytne finančný dar ním určenému daňovníkovi nezaloženému alebo nezriadenému na podnikanie aspoň vo výške 0,5 % zaplatenej dane, je oprávnený poukázať v daňovom priznaní podiel zaplatenej dane len do výšky 1 %. Uvedený spôsob poskytnutia podielovej dane sa použil prvýkrát pri podaní za zdaňovacie obdobie 2016 a použije sa aj v rokoch 2017 – 2021. Postupné znižovania percenta podielu zaplatenej dane sa od 1. januára 2016 neaplikujú. (Výška poukázanej podielu zaplatenej dane, 2021)

Uvedené zmeny od roku 2013 a od roku 2016 výrazne neovplyvnili pozitívny trend v stále sa zvyšujúcej sume poukázanej asignačnej dane v jednotlivých rokoch. Vplyv koronakrízy na finančné zdravie vymedzených neziskových účtovných jednotiek v oblasti výšky prijatého podielu zaplatenej dane je badateľný v roku 2020, kde došlo k výraznému poklesu tohto príjmu neziskových účtovných jednotiek v porovnaní s predchádzajúcim rokom o takmer 20 miliónov €. Tento negatívny trend očakávame aj v roku 2021.

V Tabuľke 2 uvádzame počet prijímateľov asignačnej dane podľa jednotlivých druhov neziskových účtovných jednotiek v analyzovaných rokoch 2009 – 2020.

Tab. 2: Počet prijímateľov asignačnej dane podľa druhu neziskovej účtovnej jednotky

Rok prijatia podielu zaplatenej dane	Počet združení	Počet neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby	Počet nadácií	Počet neinvestičných fondov
2009	6 336	229	120	190
2010	6 607	256	153	203
2011	6 764	332	156	211
2012	7 123	322	99	223
2013	8 012	309	163	222
2014	8 631	391	162	217
2015	9 235	413	107	219
2016	9 989	437	109	222
2017	10 669	364	116	228
2018	11 448	411	184	231
2019	12 136	423	116	218
2020	12 551	523	111	222

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-01]

Ak skúmame počet prijímateľov asignačnej dane v období rokov 2009 až 2020 podľa vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek, môžeme konštatovať, že vývoj ich počtu je rozdielny. V prípade združení zaznamenávame v každom účtovnom období ich nárast, počet neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, počet nadácií a počet neinvestičných fondov zaznamenáva kolísavý trend, ich počet sa však radikálne nezvyšuje ani neznižuje. Zo skúmaných druhov neziskových účtovných jednotiek v roku 2020 zaznamenávame pokles počtu iba v prípade nadácií.

Prehľad percentuálneho podielu prijímateľov asignačnej dane podľa druhu neziskovej účtovnej jednotky je znázornený v Tabuľke 3.

Tab. 3: Percentuálny podiel prijímateľov asignačnej dane podľa druhu neziskovej účtovnej jednotky

Druh neziskovej účtovnej jednotky	Počet neziskových účtovných jednotiek	Počet prijímateľov v roku 2020	Percentuálny podiel
Združenia	62 336	12 551	20,13
Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby	3 641	523	14,36
Nadácie	1 626	111	6,83
Neinvestičné fondy	720	222	30,83

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-01]

Najvyšší percentuálny podiel prijímateľov asignačnej dane z počtu neziskových účtovných jednotiek uvádzaných Finstatom podľa druhu majú neinvestičné fondy, a to 30,83 %. Nasledujú združenia s 20,13 %, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby s 14,36 % a najnižší podiel prijímateľov asignačnej dane majú nadácie, a to len 6,83 % z počtu nadácií uvádzaných Finstatom.

2.1 Združenia ako prijímatelia asignačnej dane

V rámci ďalšieho skúmania sme ako prvé analyzovali združenia ako zástupcov najvyššieho počtu prijímateľov asignačnej dane. Zamerali sme sa na TOP 10 združení, ktoré prijali najviac finančných prostriedkov v roku 2020 prostredníctvom asignačnej dane. Jednotlivé sumy prijatej asignačnej dane v rokoch 2020 a 2019 s uvedením ich absolútneho rozdielu zobrazuje Tabuľka 4.

Tab. 4: *Prijem asignačnej dane v TOP 10 združeniach*

Názov združenia	Asignačná daň v roku 2020	Asignačná daň v roku 2019	Absolútny rozdiel
Asociácia pomoci postihnutým – APPA	630 809	1 045 575	-414 766
SVETIELKO NÁDEJE	317 699	326 697	-8 998
Združenie maďarských rodičov na Slovensku	290 116	325 094	-34 978
Občianske združenie "JA SÁM"	262 183	288 186	-26 003
ČERVENÝ NOS Clowdoctors	261 861	317 476	-55 615
ONAS	240 315	355 169	-114 854
Liga proti rakovine Slovenskej republiky	232 349	342 962	-110 613
POMOCNÍČEK, o.z.	204 986	416 103	-211 117
Aktívny vozík, občianske združenie	191 806	317 532	-125 726
Energeticko-Chemický odborový zväz	151 846	161 875	-10 029

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-05]

Všetky združenia, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 boli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2020 aj v roku 2019. Z uvedených údajov môžeme konštatovať, že vo všetkých uvádzaných združeniach došlo v roku 2020 k poklesu prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. Najvyšší pokles finančných prostriedkov zaznamenalo občianske združenie Asociácia pomoci postihnutým – APPA, a to v sume 414 766 € a za ním nasleduje občianske združenie POMOCNÍČEK, o.z. Najmenší pokles príjmov z asignačnej dane zaznamenalo občianske združenie SVETIELKO NÁDEJE, a to v sume 8 998 €. Tento pokles prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane v roku 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom v združeniach môžeme pripísať najmä vplyvu koronakrízy.

2.2 Neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby ako prijímatelia asignačnej dane

Ďalšej analýze sme podrobili neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby. Zamerali sme sa opäť na TOP 10 neziskových organizácií, ktoré prijali najviac finančných prostriedkov v roku 2020 prostredníctvom asignačnej dane. Jednotlivé sumy prijatej asignačnej dane v rokoch 2020 a 2019 s uvedením ich absolútneho rozdielu zobrazuje Tabuľka 5.

Tab. 5: *Príjem asignačnej dane v TOP 10 neziskových organizáciách*

Názov neziskovej organizácie	Asignačná daň v roku 2020	Asignačná daň v roku 2019	Absolútny rozdiel
PLAMIENOK, n.o.	654 356	872 023	-217 667
DOBRY ANJEL, n.o.	265 212	363 606	-98 394
Liberta, n.o.	112 525	233 698	-121 173
Deťom s rakovinou, n.o.	102 991	117 289	-14 298
SVETIELKO POMOCI, n.o.	60 302	97 390	-37 088
PRE LUMEN, n.o.	38 364	51 265	-12 901
RELEVANT, n.o.	37 871	6 554	+31 317
Centrum pre filantropiu, n.o	36 234	X	+36 234
Ronald McDonald House Charities, n.o	33 523	34 515	-992
DEPAUL SLOVENSKO, nezisková organizácia	32 991	62 334	-29 343

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-05]

V porovnaní so združeniami, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 neboli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2019 všetky neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby v porovnaní s rokom 2020. Nezisková organizácia Centrum pre filantropiu, n.o. neprijala v roku 2019 žiadne finančné prostriedky vo forme asignačnej dane. Rozdiel v porovnaní so združeniami je aj v tom, že nie všetky analyzované neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby zaznamenali v roku 2020 pokles prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. Pokles nastal v ôsmich neziskových organizáciách a dve neziskové organizácie zaznamenali nárast týchto finančných prostriedkov. Najväčší pokles finančných prostriedkov zaznamenala nezisková organizácia PLAMIENOK, n.o., a to v sume 217 667 €, naopak najväčší nárast príjmov z asignačnej dane zaznamenala nezisková organizácia Centrum pre filantropiu, n.o., a to o sumu 36 234 €. V prípade neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby sa nedá jednoznačne zdôvodniť tento pokles/nárast prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane v roku 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom vplyvu koronakrízy.

2.3 Nadácie ako prijímatelia asignačnej dane

Nadácie sme v rámci ďalšieho skúmania analyzovali ako tretie v poradí. Opäť ako v predchádzajúcich neziskových účtovných jednotkách sme sa zamerali na TOP 10 nadácií, ktoré prijali najviac finančných prostriedkov v roku 2020 prostredníctvom asignačnej dane. Jednotlivé sumy prijatej asignačnej dane v rokoch 2020 a 2019 s uvedením ich absolútneho rozdielu zobrazuje Tabuľka 6.

Tab. 6: *Príjem asignačnej dane v TOP 10 nadáciách*

Názov nadácie	Asignačná daň v roku 2020	Asignačná daň v roku 2019	Absolútny rozdiel
Nadácia Pontis	2 174 236	2 661 939	-487 703
NADÁCIA VOLKSWAGEN SLOVAKIA	1 286 061	1 597 497	-311 436
Nadácia Kia Motors Slovakia	1 166 730	X	+1 166 730
Nadácia Slovenskej sporiteľne	1 039 700	1 007 046	+32 654
Nadácia ADELI	787 260	1 205 344	-418 084
Nadácia Tatra banky	713 275	748 313	-35 038
Nadácia VÚB	500 566	1 039 912	-539 346
Nadácia Allianz	471 937	496 037	-24 100
Nadácia EPH	439 319	1 300 497	-861 178
Nadácia Orange	434 682	662 984	-228 302

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-05]

Rovnako ako neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby aj spomedzi nadácií, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 neboli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2019 všetky nadácie v porovnaní s rokom 2020. Nadácia Kia Motors Slovakia neprijala v roku 2019 žiadne finančné prostriedky vo forme asignačnej dane. Rovnako v porovnaní s neziskovými organizáciami poskytujúcimi všeobecne prospešné služby nastala situácia, že nie všetky skúmané nadácie zaznamenali v roku 2020 pokles prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. Pokles nastal taktiež v ôsmych nadáciách a dve nadácie zaznamenali nárast týchto finančných prostriedkov. Najväčší pokles finančných prostriedkov zaznamenala nadácia EPH, a to o sumu 861 178 €, naopak najväčší nárast príjmov z asignačnej dane zaznamenala nadácia Kia Motors Slovakia, ktorá neprijala v roku 2019 žiadne finančné prostriedky vo forme asignačnej dane, a preto zvýšenie predstavuje až sumu 1 166 730 €. Nadácia Slovenskej sporiteľne zaznamenala zvýšenie o 32 654 €. Tak ako v prípade neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby aj v prípade nadácií sa nedá jednoznačne zdôvodniť, že tento pokles/nárast prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane v roku 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom spôsobila len koronakríza, môžeme však konštatovať, že má na poklese prijatých súm asignačnej dane výrazný podiel.

2.4 Neinvestičné fondy ako prijímatelia asignačnej dane

V poradí posledný druh neziskovej účtovnej jednotky ako prijímateľa asignačnej dane sme skúmali neinvestičné fondy. Zamerali sme sa rovnako na TOP 10 neinvestičných fondov, ktoré prijali najviac finančných prostriedkov v roku 2020 prostredníctvom asignačnej dane. Jednotlivé sumy prijatej asignačnej dane v rokoch 2020 a 2019 s uvedením ich absolútneho rozdielu zobrazuje Tabuľka 7.

Tab. 7: *Prijem asignačnej dane v TOP 10 neinvestičných fondoch*

Názov neinvestičného fondu	Asignačná daň v roku 2020	Asignačná daň v roku 2019	Absolútny rozdiel
Šafran, n.f.	34 586	50 003	-15 417
Spoločnosť absolventov a priateľov Technickej univerzity v Košiciach, neinvestičný fond	28 545	47 798	-19 253
Neinvestičný fond Rozvoj detskej chirurgie	25 779	32 056	-6 277
Onkológia - rádioterapia Poprad, n.f.	24 132	35 794	-11 662
ZDRAVIE V NÚDZI, n.f.	19 932	15 809	+4 123
Dóra - Dénes twins with SMA, n.f.	18 669	X	+18 669
Fond CEMMAC, n.f.	16 888	4 836	+12 052
TU SME, n.f.	15 427	22 421	-6 994
Naše Včielky, n. f.	15 044	18 562	-3 518
Neinvestičný fond Kliniky detí a dorastu	13 318	16 542	-3 224

Zdroj: vlastné spracovanie podľa <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek> [cit. 2021-10-05]

V prípade neinvestičných fondov, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 v roku 2020 boli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2019 len deväti z nich. Neinvestičný fond Dóra – Dénes twins with SMA, n.f. neprijal v roku 2019 žiadne finančné prostriedky vo forme asignačnej dane. Podobne v porovnaní s nadáciami aj neziskovými organizáciami poskytujúcimi všeobecne prospešné služby nastala situácia, že nie všetky skúmané neinvestičné fondy zaznamenali v roku 2020 pokles prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. Pokles nastal v siedmych neinvestičných fondoch a tri neinvestičné fondy zaznamenali nárast týchto finančných prostriedkov. Najväčší pokles finančných prostriedkov zaznamenal neinvestičný fond Spoločnosť absolventov a priateľov Technickej univerzity v Košiciach, neinvestičný fond, a to o sumu 19 253 €, naopak najväčší nárast príjmov z asignačnej dane zaznamenal práve neinvestičný fond Dóra – Dénes twins with SMA, n.f., ktorý neprijal v roku 2019 žiadne finančné prostriedky vo forme asignačnej dane, a to o sumu 18 669 € a nasledoval neinvestičný fond Fond CEMMAC, n.f. so sumou 12 052 €. Môžeme vyjadriť názor aj v prípade neinvestičných fondov, rovnako ako sme ho vyjadrili v prípade neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby a nadácií, že tento pokles/nárast prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane v roku 2020 v porovnaní s rokom 2019 spôsobil najmä vplyv koronakrízy.

3 Účtovné zobrazenie prijatej asignačnej dane

V podvojnóm účtovníctve neziskových účtovných jednotiek sa prijaté príspevky účtujú v účtovej skupine 66 – *Prijaté príspevky* na príslušné účty v členení podľa jednotlivých druhov príspevkov. Na samostatných syntetických účtoch sa účtujú prijaté príspevky od organizačných zložiek; od právnických organizácií; od fyzických osôb; prijaté členské príspevky; príspevky z podielu zaplatenej dane a prijaté príspevky z verejných zbierok. Na účtovanie prijatej asignačnej dane je určený účet 665 – *Príspevky z podielu zaplatenej dane*.

V prospech účtu 665 – *Príspevky z podielu zaplatenej dane* sa účtuje príspevok od právnických osôb a fyzických osôb podľa zákona o dani z príjmov so súvzťažným zápisom na ťarchu účtu 221 – *Bankové účty*. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa zostatok príspevku z podielu zaplatenej dane za účtovné obdobie, ktorý bude spotrebovaný v nasledujúcom účtovnom období, účtuje v prospech účtu 384 – *Výnosy budúcich období*. Pri použití prostriedkov podielu zaplatenej dane na obstaranie pozemku, na ktorom sa uskutoční výstavba, pozemku, na ktorom je vybudovaná nehnuteľnosť alebo na obstaranie dlhodobého majetku odpisovaného, ktorý bude využívať prijímateľ podielu zaplatenej dane, sa účtuje na ťarchu účtu 665 – *Príspevky z podielu zaplatenej dane* a v prospech účtu 384 – *Výnosy budúcich období*. V časovej a vecnej súvislosti s účtovaním odpisov dlhodobého majetku, opravných položiek k dlhodobému majetku alebo zostatkovej ceny dlhodobého majetku pri vyradení dlhodobého majetku obstaraného z príspevku podielu zaplatenej dane sa účtuje vo výške odpisov dlhodobého majetku, opravných položiek k dlhodobému majetku alebo zostatkovej ceny dlhodobého majetku pri vyradení dlhodobého majetku na ťarchu účtu 384 – *Výnosy budúcich období* a v prospech účtu 665 – *Príspevky z podielu zaplatenej dane*. (opatrenie MF SR, 2007)

Na ťarchu účtu 565 – *Poskytnuté príspevky z podielu zaplatenej dane* sa v účtovnej jednotke, ktorá je prijímateľom podielu zaplatenej dane, účtuje, ak príspevky poskytne inej právnickej osobe, súvzťažne v prospech účtu 325 – *Ostatné záväzky* alebo v prospech účtu 221 – *Bankové účty*. V účtovníctve inej právnickej osoby sa účtuje prijatý príspevok z podielu zaplatenej dane od prijímateľa podielu zaplatenej dane v prospech účtu 662 – *Prijaté príspevky od právnických osôb*. (opatrenie MF SR, 2007)

Základné informácie o prijatých príspevkoch vykazujú neziskové účtovné jednotky vo Výkaze ziskov a strát (Výkaz ziskov a strát Úč NUJ 2 – 01) osobitne za bežné účtovné obdobie v rámci hlavnej nezdaňovanej činnosti a za bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Informácie o týchto výnosoch, ktoré vysvetľujú a dopĺňajú údaje uvádzané vo výkaze ziskov a strát obsahujú poznámky ako tretia súčasť účtovnej závierky. V poznámkach v článku *IV. Informácie, ktoré dopĺňajú a vysvetľujú údaje vo výkaze ziskov a strát* sa uvádzajú okrem iných informácií, opis a vyčíslenie hodnoty významných položiek prijatých darov a v tabuľkovej forme aj informácie o účele a výške použitia podielu zaplatenej dane.

V jednoduchom účtovníctve neziskových účtovných jednotiek sa prijaté príspevky účtujú v peňažnom denníku v členení na príjmy z darov a príspevkov; z členských príspevkov; z podielu zaplatenej dane a z verejných zbierok. Základné informácie o prijatých príspevkoch vykazujú neziskové účtovné jednotky vo Výkaze o príjmoch a výdavkoch (Úč NO 1 – 01) v rámci nezdaňovanej činnosti v členení zodpovedajúcim členeniu príjmov v peňažnom denníku.

4 Záver

Výsledky analýzy prijatej asignačnej dane neziskovými účtovnými jednotkami v období rokov 2002 - 2020 dokazujú, že predstavujú dôležitú súčasť zdrojov financovania neziskových účtovných jednotiek. Počet neziskových účtovných jednotiek, ktoré sú prijímateľmi asignačnej dane vo väčšine analyzovaných rokoch rastie, výnimkou boli roky 2003 a 2004 a vplyvom koronakrízy sa tento pozitívny trend zastavil v ostatných rokoch. Výška sumy poukázaná neziskovým účtovným jednotkám za ostatných dvadsať rokov zaznamenáva kolísavý trend. Na tento kolísavý trend má vplyv nielen postupné zvyšovanie počtu neziskových účtovných jednotiek registrovaných ako prijímateľov podielu asigančnej dane a zmena v percente, ktoré mohli fyzické osoby a právnické osoby poukazovať neziskovým účtovným jednotkám, ale v ostatných analyzovaných rokoch aj vplyv koronakrízy. Tá spôsobila, že jej negatívny vplyv na výšku prijatej asignačnej dane bol v roku 2020 výrazný a tento jej negatívny vplyv na finančné zdravie vymedzených neziskových účtovných jednotiek očakávame aj v ďalších

rokoch. Ak skúmame počet prijímateľov asignačnej dane v období rokov 2009 až 2020 podľa vybraných druhov neziskových účtovných jednotiek (združenia, neziskové organizácie poskytujúce všeobecne prospešné služby, nadácie a neinvestičné fondy) môžeme konštatovať, že vývoj ich počtu je rozdielny, avšak radikálne sa nezvyšuje ani neznižuje. Najvyšší percentuálny podiel prijímateľov asignačnej dane z počtu neziskových účtovných jednotiek uvádzaných Finstatom podľa analyzovaných druhov mali v roku 2020 neinvestičné fondy, a to 30,83 % a najnižší podiel prijímateľov asignačnej dane mali nadácie, a to len 6,83 % z počtu nadácií uvádzaných Finstatom. V skúmaných TOP 10 prijímateľov asignačnej dane v roku 2020 za jednotlivé druhy neziskových účtovných jednotiek najvyššiu sumu asignačnej dane prijali nadácie a najnižšiu sumu neinvestičné fondy. Všetky združenia, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 boli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2020 aj v roku 2019 a vo všetkých uvádzaných združeniach došlo v roku 2020 k poklesu prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane v porovnaní s rokom 2019. Spomedzi neziskových organizácií poskytujúcich všeobecne prospešné služby, nadácií aj neinvestičných fondov, ktoré sa dostali do rebríčka TOP 10 neboli prijímateľmi asignačnej dane v roku 2019 všetky uvedené neziskové účtovné jednotky v porovnaní s rokom 2020. Rozdiel v týchto troch druhoch neziskových účtovných jednotiek v porovnaní so združeniami je aj v tom, že nie všetky analyzované druhy neziskových účtovných jednotiek zaznamenali v roku 2020 pokles prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. V niektorých z nich bol zaznamenaný nárast prijatia finančných prostriedkov formou asignačnej dane. Príčinou bolo v troch neziskových účtovných jednotkách (jedna nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, jedna nadácia a jeden neinvestičný fond), že v roku 2019 neboli prijímateľmi asignačnej dane a v štyroch prípadoch (jedna nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby, jedna nadácia a dva neinvestičné fondy) nastalo zvýšenie asignačnej dane v porovnaní s rokom 2019. Väčšina analyzovaných neziskových účtovných jednotiek však prijala oveľa menej finančných prostriedkov formou asignačnej dane v roku 2020 v porovnaní s predchádzajúcim rokom a záverom preto môžeme konštatovať, že na tomto poklese prijatých súm asignačnej dane má výrazný podiel vplyv koronakrízy.

Príspevok bol spracovaný v rámci riešenia grantovej úlohy VEGA 1/0121/21 *Analýza vplyvu krízy súvisiacej s COVID-19 na finančné zdravie subjektov v Slovenskej republike.*

Literatúra

- [1] Blahušiaková, M. (2020). Vplyv uzavretia ekonomiky v rámci 1. vlny epidémie COVID-19 na ekonomickú situáciu subjektov v Slovenskej republike: <The> Impact of Economic Lockdown Within the 1st Wave of Epidemics COVID-19 on the Economic Situation of Subjects in the Slovak Republic. *AIESA – Budovanie spoločnosti založenej na vedomostiach: recenzovaný zborník - 19. medzinárodná vedecká konferencia organizovaná pod záštitou rektora Ekonomickej univerzity v Bratislave prof. Ing. Ferdinanda Daňa, PhD. a dekana Fakulty hospodárskej informatiky prof. Ing. Ivana Brezinu, CSc., 13. novembra 2020, Bratislava*, 19-29.
- [2] Blahušiaková, M., & Ondrušová, L. (2020). Lockdown a jeho dopady na ekonomické subjekty v Slovenskej republike. *Ekonomika a informatika: vedecký časopis FHI EU v Bratislave a SSHI*, 18(2), 29-46.
- [3] Hladíka, M., & Mokošová, D., & Molín, J. (2017) Comparison of national accounting framework - the case of Croatia, Slovakia and Czechia. *Economy of Eastern Croatia - vision and growth : 6th International scientific symposium : Osijek, 25th -27th May 2017, Croatia.* – Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku, 1028-1044.

-
- [4] <https://finstat.sk/databaza-neziskoviek>
- [5] Máziková, K., & Antalová, R. (2020). Reducing Economic Impact of COVID-19 Pandemic from Accounting Entity Perspective. *Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace: sborník z mezinárodní vědecké konference, Slapy, 8.-10. září 2020*, 116-120.
- [6] Molokáč, T., & Hagara, E. (2015). Dve percentá informácií o asignácii. *Inštitút finančnej politiky. Komentár 2015/05*.
- [7] Opatrenie MF SR č. MF/24342/2007-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a účtovej osnove pre účtovné jednotky, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- [8] Opatrenie MF SR č. MF/24975/2010-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a podrobnosti o usporiadaní, označovaní položiek účtovnej závierky, obsahom vymedzení niektorých položiek a rozsahu údajov určených z účtovnej závierky na zverejnenie pre účtovné jednotky účtujúce v sústave jednoduchého účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účel podnikania v znení neskorších predpisov.
- [9] Opatrenie MF SR č. MF/17616/2013-74, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto ukladania individuálnej účtovnej závierky a výročnej správy pre účtovné jednotky účtujúce v sústave podvojného účtovníctva, ktoré nie sú založené alebo zriadené na účely podnikania v znení neskorších predpisov.
- [10] Štatistiky 2 % z dane (2021). Dostupné na: <http://www.dvepercenta.sk/stats.php>
- [11] Výsledky za predchádzajúce roky (2021). Dostupné na: <http://rozhodni.sk/prijimatel/databazy/>
- [12] Výška poukázaného podielu zaplatenej dane (2021). Dostupné na: <https://podpora.financnasprava.sk/283818-V%C3%BD%C5%A1ka-pouk%C3%A1zan%C3%A9ho-podielu-zaplatenej-dane>
- [13] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [14] Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov.